

- Herriko urbanoan oraindik jende gutxi ikusten da eta herri barruan zergatik ez den erabiltzen garraibide publikoa aztertu beharko zen. Erabiltzaile batzuetzat txartela garestia da.
- Arrasate herria oraindik oso gaizki dago komunikatuta batez ere Bizkaia aldeko herriekin, Elorrio oso gertu dugu eta ia ezinezkoa da autobusez joatea.
- Gure herrian oso gutxi ikusten da energia alternatiboen erabilera. Plaka fotoboltaikoak oso eskasak dira, bakarrik udal ekipamendu batzuetan ikus daitezke.
- Sarritan zenbait udal eraikuntzetan (kultur etxean, liburategian,...) berogailua oso altu egoten da.
- Kaleko argindarra ondo aztertu behar da eta toki batzuetan argi gehiegi egonez gero neurriak hartu kontsumoa hain altua ez izateko.

- Energiaren kontsumoarekiko ohitura txarra eta komentatuta-arazoei aurre egiteko proposamen hauek egoki ikusten ditugu:
- Oraindik beharrezkoak dira herritarrentzat informazio, komunikazio eta sentsibilizazio kanpainak. Kontsumoa jaitea denon eskutan dago baina aurretik ondo kontzientziatuta egon behar dugu.
 - Udal ekipamendu guztietan plaka fotoboltaikoak jartzen jarraitu behar da.
 - Udaletxean energia eta uraren kontsumoa jaiteko neurriak hartu behar dira.
 - Herri barnean garraio publikoa indartu behar da. Agian jarritako prezioa merkatu behar da eta nolabait urbanoa erabiltzen dutenak saritu.
 - Urbanoaren maiztasuna handitu eta linea berrien beharra aztertu.
 - Inguruko beste herrietara (batez ere Bizkaia aldera) joateko dauden autobus kopurua handitu eta ordutegi zabalagoa ipini.

- Hori udalak ezin badu egin hitz egin dezala dagokion erakundearekin arazo larri hori konpontzeko.
- Bizikletentzat bide gorriak egin
 - Energia kontsumoa gutxitzeko udal instalazioetan esparru batzuetan argia noiz piztu jakiteko mugimendu sentsoreak jarri beharko ziren.

- Energiaren arazoaren aurrean guk ere ohitura eta jarrerak aldatzeko prest gaude eta hauek dira hartzen ditugun konpromisoak:
- Gelatik irteterakoan argia itzaliko dugu beti.
 - Berriro kargatzeko pilak erabiliko ditugu.
 - Kontsumo baxuko bonbillak erabiltzeko esango diegu gurasoei.
 - Igogailua ahalik eta gutxien erabiltzeko prest gaude.
 - Beharrezkoak ez diren tresna elektrikoak ez ditugu erabiliko, adibidez, hortzetako eskuila eta lata-irekitzekoa.

Erakusketa

Kulturaren izango ditugu ikusgai ikasleek urtean sortutako hainbat materiale: tresnak, hormirudiak, argazkiak, galdetegiak,....
Aukera ezin hobea ikasleen lanez bitartez zaborra, ura eta energia gaiak hobeto ulertzeko.

- ✓ *Noiz:* irailaren 18tik 30era bitartean ikusgai.
- ✓ *Erakusketaren ordutegia:* asteartetik igandera arratsaldeko 17:30etatik 20:30etara

Egileak:

Laguntzaileak:

2006/2007 IKASTURTEKO ESPERIENTZIA:
ZABORRA, URA ETA ENERGIA PROIEKTUA

ARRASATEKO ESKOLAKO agenda 21

Eskolako Agenda 21 zer den gogoratuko dugu?

Eskolako Agenda 21 da hezkuntza komunitateak hartutako konpromisoa, ikastetxeko eta horien inguruko ingurumenaren kalitatearen eta iraunkortasunaren alde lan egiteko. Konpromiso horrek dakar ingurunea ezagutzeko interesa izatea, bidegabekia dena aldatu nahi izatea, eta horretarako gogoia izatea, eta guztion orainaren eta etorkizunaren alde lan egiteko konpromisoa hartzea.

Oinarriko hiru osagai ditu: ikastetxeko eta inguruko ingurumenaren iraunkortasuna, curriculumaren berrikuntza eta komunitatearen parte hartzea.

Eta kurtso honetan, zeintzuk dira PARTE HARTZAILEAK?

Eskolako Agenda 21 Arrasaten proiektua Legazpiko Ingurumen Gela (CEIDA) eta Udalako Ingurumen Eskolak (Arrasateko Udala) zuzentzen dute, eta herriko ikastetxeek parte hartu ahal dute.

Aurten aurreko ikasturtean parte hartu duten guztiek jarraitu dute proiektuan, hau da, Arizmendi Ikastola (Gazteluondo, Sta Teresa, San Viator Txiki, San Viator Handi eta Ferixalekua), Mesedeetako Andra Maria Ikastetxea eta Arrasateko Institutuko ikasleek eta irakasleek hartu dute parte, guztira 1.470 ikasle ari dira garatzen proiektua.

Kurtso honetan landu ditugun gaiak: ZABORRA, URA ETA ENERGIA

Eskolako Agenda 21 proiektuaren hasieran (2003an) ikastetxe guztiek euren zentroetako diagnostikoa egin zuten ingurumen arazoak detektatzeko eta aukeratzeko hurrengo urteetan landuko zituzten gaiak. Lehendabiziko hiru urtetan zaborra, ura eta energia landu ziren eta laugarren ikasturte honetarako hiru gai horiek berriz hartzea erabaki zuten. Eskoriatza eta Aretxabaletan ere gauza bera egin dute.

Ikasleek egindako lana

Eskolako Agenda 21aren bitartez Arrasatek jasangarritasunaren bidean aurrera egin dezan saiatzen ari dira ikasle hauek, euren esku dagoena egiten saiatuz, hau da, hartutako konpromisoak betetzen saiatuz.

Eskolako Agenda 21eko lana orain dela 5 urte hasi genuen zaborra gaia landuz. Hurrengo urtean ura

Uraren gaia aztertu dugunean:

- Irteera batzuk egin ditugu: Oñatiko zentral hidroelektrikoa ezagutu dugu, Deba ibaia eta Aramaio ibaia ikusi eta aztertu ditugu eta bertatik ateratako ondorio nagusia da erreka ez dela soilik ura garraiatzeko, ekosistema garrantzitsu bat baizik.
- Egindako azken obretan ubideratutako edo kanalizatutako ibaietan harri-lubetak (eskollera) ala hormigoia erabili den aztertu dugu.
- Kalean erreken egoeraren inguruko inkesta egin dugu. Nolako zaborrak dauden ibaian konturatu gara.
- Arrasateko kaleetan topa ditzakegun iturriak aztertu ditugu.
- Ikastolako ur kontsumoak ikertu ditugu.

landu genuen eta iaz energia. Aurten hiru gaiak landu ditugu.

Asko izan dira denboraldi honetan egindako lanak eta aktibitateak, bai gure zentroetan bai herriko hainbat txokotan, baina zuek ideia bat egiteko ondoren zerrendatzen diren jarduerak adibide gisa azaltzen ditugu:

Zaborra gaia aztertu dugunean:

- Kalean zabor edukiontzien egoerari buruzko ikerketa eta argazkiak egin ditugu. Oso positibotzat jotzen dugu zabor ontzien lurperatzea, horrela, bertako ingurua txukun eta garbiago ikusten da. Sukaldeko olio jasotzeko edukiontzi berriekin kontaktzea ere oso aurrerapen inportantea iruditzen zaigu.
- Ikastetxean sortzen den papera eta beste gainontzeko hondakin guztiak aztertu ditugu (zenbat papera sortzen dugun eta papera gutxiago sortzeko jarrerak hartu ditugu).
- Arrasateko kaleak ea garbi dauden begiratu dugu eta edukiontzien egoera aztertu dugu (ea beteta dauden, garbi dauden, eta abar).

Energia aztertu dugunean:

- Energia mota ezberdinak aztertu ditugu eta horretarako hainbat irteera egin ditugu: Burgosen dagoen Sta Maria de Garoña zentral nuklearra eta Oñatiko zentral hidroelektrikoa bisitatu ditugu.
- Ikastetxeetako energiarekin lotutako diagnostikoa ere egin dugu.
- Arrasateko kaleetan farolen kokapena aztertu dugu eta hainbat argazki atera ditugu gero panela informatzaileak diseinatzeko.
- Ikasleen iritzia jakiteko inkestak prestatu eta egin ditugu.

Hiru gai horiek aztertu ditugunean, konturatu gara agertzen zaizkigun ingurumen problematika guztietan inplikaturik gaudela eta arazoa denona dela; beraz, denok egin genezake zerbait hori konpontzeko.

*Gaiak nola landu diren IKASTETXEETAN...
Gaiak nola landu diren HERRIAN.*

30.11.2006

Zaborra, ura eta energiaren arazoa ez ohiko bilkura berezian

1.470 ikasle
PROTAGONISTA

Pleno berezia egin zen maiatzaren 3an arratsaldeko 5etan, eta bertan 6 eta 16 urte arteko neska-mutilek hainbat eskaera egin zizkiete udal-ordezkariei, batez ere: zaborraren gestioa hobetzea eta energia eta ura zentuz erabiltzeko neurriak hartzea.

Egun horretan herriko haur eta gaztetxoak izan ziren protagonista nagusiak eta horiekin batera irakasle eta guraso batzuk ere bai.

Aurrerantzean Zaborra, ura eta energia gaien inguruan ateratako konklusioak, egindako proposamenak eta hartutako konpromisoak agertzen dira:

Gure herrian **urarekin** erlazioatutako hainbat aspektu aztertu ditugu eta hurrengo konklusio interesgarri hauek ailegatu gara:

- Arrasateko erreka garrantzitsuak, denak daude kanalizatuta. Errekak izan dira gure garapenaren izenean gehien ordaindu behar izan duten ekosistemak. Gipuzkoako herri eta industrialde gehienak horien kontura eraiki dira eta emaitza egungo erreken egoera tamalgarria da. Errekak bakar batzuk baino ez zaizkigu geratzen modu naturalean. Horietako bat, Ekutioko erreka, Arrasateko hirigunetik hain gertu dagoena, desagertzeko zorian da. Izan ere, Olandioko tunelaren lanetatik sortuko diren lur eta harri soberakinak bertan metatzeko asmoa dago. Lan horrek ez du errekan kaltea soilik ekarriko, bere suntsiketa baizik; betirako galduko dugu beste erreka bat, geratzen zitzaizgun azkenetarikoa.
- Musakola auzoan Deba ibaiaren zatiaren ertzak oso zikin egoten dira eta landare inbaditzaile batzuk daude.
- Azken bolada honetan Arrasateko hainbat iturritan ez dago urik eta aztertu ditugun beste iturri batzuetan emaria handiegia da, ur gehiena kanpora doa eta kasu batzuetan ura galtzen dute.

Aipatutako azterketak egin ondoren konturatu gara arazo batzuk daudela eta horiek konpontzeko proposamen batzuk egitera ausartu gara:

- Uribarri auzoko Ekutioarroa hortxe dugu, laster hil zorian eta suntsituta, horrelakorik gerta ez dadin neurriak hartu behar dira, Babestu eta zaindu erreka ekosistema bezala mantenduz, bere bioaniztasun guztiarekin. Udalak kasu hau aztertu behar duen eta ahal duen guztia egin.
- Kaleko iturriei dagokienean, nahiz eta zaila izan, ondo legoke iturrietan ur jariora izatea botoia sakatzen dugun bitartean soilik. Beste aukera bat zailagoa bada ere galdutako ura hoditeri batetik pasatu eta depositu batean jaso eta kaleak garbitzeko edo lorategiak ureztatzeko erabiltzea. Bestetik, iturri mota batzuk (Seberon daudenak adibidez) egokiagoak dira, ura ez da hainbeste galtzen; beraz, berriak jarri behar badira hori kontuan hartu.
- Deba eta Aramaio ibaietako ertzak garbi mantendu behar dira eta horretarako agian udalak jende gehiago jarri lan hori egiteko maiztasun handiagoarekin.

Uraren arazoaren aurrean gu ere prest gaude konponbi-deak bilatzeko eta hainbat konpromiso hartzen ditugu:

- Ibaira ez dugu zaborrik botako eta ekosistema horretako animalia eta landareak errespetatuko ditugu.
- Gure etxeko urarekiko ohiturak onak izango dira: hortzak garbitzerakoan iturria itxita izango dugu beti eta bainatu ordez dutxa motza hartuko dugu.
- Kaleko iturriak errespetatuko ditugu eta modu egokian erabiliko ditugu.

Zaborraren problematika aztertzerakoan konklusio berri batzuk ere atera ditugu:

- Arrasateko etxeetan banatutako kolore urdineko poltsak oso

positibotzat hartzen dela biztanleriaren aldetik. Lur azpiko edukiontzia jartzea ere oso egokia ikusten dugu eta sukaldeko olio biltzeko sistema berria ingurumenarekiko oso mesedegarria izango dela uste dugu. Horrelako ekintza gehiago egiten jarraitu behar da.

- Oraindik edukiontzi berdearen ordutegia ez da errespetatzen eta hainbat tokitan gainezka egoten dira.
- Txakurra duten zenbait herritarren portaera goraiatzekoa da eta beste batzuen berriz lotsagarria. Kaletik oinez joan eta txakur kakak zapaltzea nazkagarria da. Badakigu kanpainaren bat egin dela baina argi dago ez dela nahikoa.
- Zenbait txutxeria denda inguruan ez dago paperontzirik, adibidez, Tximeletan. Honek ekartzen duena da bertan paper eta plastiko ugari pilatzea.
- Edukiontzi batzuen kokapena ez da egokia. Izkin batean edo zebra bidearen ondoan daude eta oinezkoentzako oso arriskutsua izaten da kotxeak ikustea oztopatzen dutelako.

Duela hiru urte zaborraren arazoari aurre egiteko proposamen asko egin genituen eta badakigu asko kontuan hartu direla baina uste dugu oraindik hainbat gauza egin dezakegula; hona hemen gure proposamen batzuk:

- Sukaldeko olio biltzeko sistemaren inguruan informazio gehiago banatzea. Herritarrei ondo azaltzea zergatik den hain garrantzitsu etxeko olio hori komunetik edo fregaderatik ez botatzea.
- Edukiontzien kokapena ondo aztertu eta ea gehiago jarri behar diren ere aztertzea.
- Paperontziak jarri behar dire toki guztietan.
- Txakur kaken arazoarekin zerbait serioa egitea. Aztertzea beste hiri batzuetan egiten dena eta neurriak hartu (ordenantza berri bat, eta abar).
- Zaborra edukiontzi berdeetara ateratzeko ordutegiari buruzko informazioa ondo zabaldu eta hori errespetatzen ez dutenen aurrean neurriak hartzen hasi.

Guk ere arazo larri honetan badugu zereginik. Hauek dira hartzen ditugun konpromisoak:

- Paperontziak ondo erabiliko ditugu, hondakinak behar den lekuan utziko ditugu eta txikleak lurrera ez ditugu botako.
- Eskolan eta etxean zabor gutxiago sortzen saiatuko gara: papera bi aldetatik erabiliko dugu, paper birziklatua bakarrik erosiko dugu, bildukin gutxiagorekin datozen produktuak erosiko ditugu, eta abar.

Ikasturte honetan ere **energia** landu dugu; iaz jadanik konklusio garrantzitsuenak etxe honetara ekarri genituen baina batzuk berriz komentatzea egokia ikusi dugu.

- Gure herrian izugarritzko arazoa dugu trafikoarekin, edozein ordutan gure kaleak kotxez beteta daude eta hainbat ordutan herrian kotxez sartzea oso zaila da. Hori guztia ingurumenarekiko oso kaltegarria da, Erregal fosil asko erabiltzen dugu eta atmosferara CO² isurketak oso altuak dira.
- Bizikletaz ibiltzea ez da bultzatzen eta oso jende gutxi ikusten da garraiobide hori erabiltzen.

